

Riskiyhteiskunnan lapset ja nuoret

TUULA-MARIA AHONEN

Moniammatillinen asiantuntijajoukko pohtii kirjassa lasten ja nuorten tilannetta ja aikuisten vastuuta.

Kasvatustieteen tohtori Anna-Liisa Lämsän mukaan nuoruudesta näyttäisi tulleen erityisesti 25 viime vuoden aikana kaikkien ikäkausien normi: kaikki lapsista vanhuksiin haluavat olla nuoria. Nykyisin ei ole epätavallista, että lastensuojelutoimenpiteiden perusteena ovat 6–8-vuotiaiden lasten päihteidenkäyttö ja koulusta pinnaaminen sekä 8–11-vuotiaiden lasten nuoruusiän identiteettikriisi.

Toisaalta suuressa osassa perheitä vanhemmuus on jopa aiempaa vahvempaa. Lapset tulevat yhteiseen peruskouluun hyvin eri tavoin varustettuna: koulun aloittavien kehitysikä voi vaihdella neljästä kahteentoista vuoteen. Kun lapsi osaa lukea ja laskea kouluun tullessaan, on vaarana, että aktiivisuus purkautuu häirikkökäyttäytymisenä. Lämsän mukaan koulun rakenteellista väkivaltaa on se, ettei opetusta eriytetä. Pahimmin tästä kärsivät osaamisasteikon ääripäissä olevat.

Kirja käsittelee paljon koulu-

kiusaamista, mutta myös KiVa Koulu -toimenpideohjelmaa, jolla pyritään lopettamaan kiusaaminen.

Maija-Leena Pönkön tutkimuksen tulokset osoittavat, että lasten ja nuorten auttamiseen tarvittavan moniammatillisen verkoston puitteet ovat olemassa ja toiminta on teoriassa turvattu lakien ja asetusten avulla sekä niiden taustalla olevien suositusten ja sopimusten pohjalta. Pönkkö toteaa:

”Auttamis- ja hoitoverkostot ovat kuitenkin pääasiassa vain siinä toimivien asiantuntijoiden tiedossa, joten perheiden on vaikea tietää, mihin heidän pitäisi olla yhteydessä. Tulokset osoittavat myös sen, että osaamista ja halua toimia lasten ja nuorten hyväksi on paljon.

Hoitoketjun koordinoimattomuus ja tiedon kulkuun liittyvät ongelmat kuluttavat kuitenkin sekä apua tarvitsevan asiakkaan että hoitoketjun eri vaiheissa työtään tekevien avainryhmien voimavaroja.”

Hoitoketjun alkupäässä vallitsee Liisa Kiviniemen mukaan pelko:

”Tutkimukseni tulokset kertovat, että psyykkistä pahaa oloa ja sen hoitoa salaillaan. Huomionarvoista on, että monet vanhemmat pyrkivät salaamaan oman lapsensa psyyk-

Anna-Liisa Lämsä (toim.)
Mun on paha olla. Näkökulmia lasten ja nuorten psyykkiseen hyvinvointiin
PS- Kustannus, 2009

kisen sairauden. Tutkimukseni mukaan vanhempi saattoi kieltää avun hakemisen, jolloin nuoren elämäntilanne kärjistyi ja omat voimavarat lopuivat.”

Toisaalta psyykkisesti sairastunut nuori itse voi kokea, että sairauden läpikäyminen vahvistaa kohtaamaan tulevaa.

Aikuisen yhtenä tehtävänä – ehkäpä kaikkein tärkeimpänä – on toivon ylläpitäminen ja vahvistaminen nuorten elämässä, Lämsä ja Kiviniemi kirjoittavat. He eivät pohdi sitä, mistä itse työttömäksi jäänyt tai työpäikan menettämistä pelkäävä, ylläritetty vanhempi ammentaa oman toivonsa, mitä jakaa. Näitä vanhempia on paljon. Kuten myös opettajia, jotka tekevät vuosikausia töitä ilman vakinaista virkaa. Yksin levottoman luokkansa kanssa, esittäen opettajainhuoneessa hyvin pärjäävää opettajaa?